

Brottsbegreppet

Del 2

Sandra Rohdin

Rekvisit

- Förutsättning för att gärning brottslig/straffbar:
Uppfyller alla rekvisit
- Vad är rekvisit?
Två grundsorter:
Objektiva
Subjektiva

Subjektiva rekvisit

Det personliga ansvaret

- *Uppsåt (dolus)*
- *Oaktsamhet (culpa)*

Huvudregel

BrB 1:2 1 st.

En gärning skall, om inte annat är särskilt föreskrivet, anses som brott endast då den begås uppsåtligen.

Subjektiva rekvisit

- Står det inget om oaktsamhet i lagtexten (*oaktsamhetsbrott*)
krävs det alltid uppsåt (*uppsåtliga brott*)

Uppsåt (Dolus)

Direkt uppsåt – avsiktsuppsåt

Gärningsmannen eftersträvar effekten, A vill döda B (av någon anledning)

Indirekt uppsåt – insiktsuppsåt

Gärningsmannen eftersträvar inte effekten, men inser att han eller hon uppfyller brottsrekvisiten

Likgiltighetsuppsåt

Gärningsmannen inser risken för en effekt och är likgiltig inför att effekten inträffar

Likgiltighetsuppsåt

Prövning i två led;

1. Inser gärningsmannen risken för effekten?
2. Är han likgiltig inför att effekten blir verklig?

Oaktsamhet (Culpa)

Oaktsamhet = inte obetydlig avvikelse från normal aktsamhet.
I vart fall: avvikelse från *önskvärd* aktsamhet.

Domstolen prövar i två steg:

Oaktsamhet forts

1. Vad är "önskvärd aktsamhet"?

Dvs. vilket aktsamhetskrav kan man ställa i den aktuella situationen i allmänhet (objektivt)? Ledning från förordningar, föreskrifter m.m. Om det saknas, hur skulle normalt aktsam person betett sig?

Oaktsamhet forts

2. Kunde det begäras sådan aktsamhet av just gm?

Hänsyn till individuella egenskaper (kroppskrafter, syn, hörsel, utbildning, kunskap, erfarenhet). Kan dock vara oaktsamt försätta sig i situationer som kräver egenskaper som saknar (bristande kunskaper, syn etc.)

Oaktsamhet forts

Medveten oaktsamhet

Gärningsmannen inser risken för en effekt (jfr likgiltighetsuppsåttet) men litar på att effekten inte kommer inträffa

Omedveten oaktsamhet

Gärningsmannen insåg inte att effekten kunde inträffa, men borde ha gjort det

Annan indelning:

grov oaktsamhet, "normal" oaktsamhet, ringa oaktsamhet

Gränsen mellan uppsåt och oaktsamhet

- Gränsen går mellan likgiltighet/inte till följden
- Likgiltighetsuppsåt/medveten oaktsamhet
- Skilj mellan
 - "måste ha insett" (uppsåt/medveten oaktsamhet)
 - "borde ha insett" (omedveten oaktsamhet)

Täckningsprincipen

Brottet har två sidor, det **subjektiv** och de **objektiva**

Dessa ska täcka varandra

Självförvållat rus

BrB 1:2 2 st.

Har gärningen begåtts under självförvållat rus eller var gärningsmannen på annat vis genom eget vållande tillfälligt från sina sinnes bruk, skall detta inte föranleda att gärningen inte anses som brott.

Självförvållat rus

Äldre praxis: rusläran (NJA 1973 s. 590 "Barnvagnsfallet")

Man döms för den handling man ville företa då man var berusad samt för vad man skulle ha vetat om man varit nykter.

Ny praxis: uppsåtsläran (NJA 2011 s. 563, NJA 2012 s. 45)

Kravet på uppsåt skall inte efterges. Att man agerar impulsivt, aggressivt, hämningslöst etc. utesluter inte att man handlar uppsåtligt.